

Fonologiske strategier

Innledning

Ettåringens uttale av ulike ord kan ofte vekke munterhet hos de voksne. Ofte benytter vi voksne oss av såkalt "babyspråk" i den tro at det gjør forståelsen lettere for barna. Vi sier "vov vov" og "pip pip", men hvorfor i alle dager skulle det være lettere å forstå for et barn enn "hund" og "fugl"? Svaret ligger nok i uttalen. For barnet er det lettere å uttale "pip pip" enn "fugl". Derfor velger vi voksne å gjøre det litt enklere for barna og bruke ord de selv har lettere for å uttale. Barna bruker

imidlertid ulike fonologiske strategier for å møte denne utfordringen. Spørsmålet er derfor om det ikke går greiere for barna dersom vi bruker de ordene som eksisterer og så får de uttale dem som best de kan. Forskning viser dog at for spedbarn er voksnes bruk av babyspråk positivt for språkutviklingen. Her følger en beskrivelse av fonologiske strategier de minste barna bruker for å uttale "voksne" ord.

Fonologisk strategi	Eksempel
Å gjenta den første konsonanten og den første vokalen i et flerstavellesord	"Kari" blir "kaka", "Kaste" blir også "kaka", "Miste" blir "mimi"
Å fjerne trykksvake stavelser i et flerstavellesord	"Banan" blir "nan", "Elefant" blir "fant"
Å erstatte frikativer (hisse-lyder) med konsonanter	"Sykle" blir "tykle", "Synge" blir "tynge"
Å erstatte konsonantlyder som blir laget i gommen og bakre gom med lyder som blir laget i den fremre delen av munnen	"Gås" blir "dås",
Å redusere 'konsonant-vokal-konsonant' lyder til 'konsonant-vokal' ved å fjerne den siste konsonanten	"Sag" blir "sa", "Fisk" blir "fi"
Å erstatte en konsonant endestavelse med en vokal	"Gaffel" blir "gaffo"
Å redusere "konsonantpar" til en enkelt konsonant	"Klovn" blir "kovn", "Spille" blir "pille"

Kilde: Ingram, 1986. Fra "Child Development", 1994

Hva kan vi bruke en slik skjematisk fremstilling til? Vel, for det første kan vi oppdage en struktur bak barns språkbruk. Det søte "babyspråket" får et større innhold når vi kjenner teorien som ligger bak. Det at barn velger en av de nevnte fonologiske strategier er et tegn på at barnet er i utvikling. Det trenger ikke ses på som en invitasjon til oss voksne til å snakke det samme språket. Barna lærer nok fortere

dersom vi voksne presenterer et spennende språkmiljø, med forståelse for de utfordringene barna møter i sin tilegnelse av språket. Husk at uten disse fonologiske strategiene, ville ikke barnet vært i stand til å anvende begrep og uttrykk i hverdagen.